

**Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей**

**Функціональні можливості бібліотек
для дітей в об'єднаних
територіальних громадах України**

Програма та методика моніторингу

Київ – 2020

УДК 27.625(477):005

Ф 94

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко
Укладач Є.Ю. Подокопна
Літературний редактор Н.М. Кійко

Функціональні можливості бібліотек для дітей в об'єднаних територіальних громадах України : програма та методика моніторингу / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Є. Ю. Подокопна. — Київ, 2020. — 14 с.

Програма та методика моніторингу розроблена з метою вивчення функціональних можливостей бібліотек для дітей об'єднаних територіальних громад з надання бібліотечно-інформаційних послуг дитячому населенню громади.

© НБУ для дітей

I. Обґрунтування проведення дослідження.

Створення об'єднаних територіальних громад (надалі ОТГ) в ході реформування адміністративно-територіального устрою країни дало поштовх до впровадження кардинальних змін у системі надання якісних і доступних культурних послуг на місцевому рівні. Серед них – надання інформаційно-бібліотечних послуг дитячому населенню країни спеціалізованими бібліотеками для дітей в епоху активного поширення комп'ютерних технологій та зростаючої популярності інтернет-гаджетів. Зважаючи на це, дитячим бібліотекам потрібно швидко та оперативно трансформуватися під запити свого головного користувача та розширювати діапазон послуг для навчання та виховання нового покоління українців в умовах адміністративно-територіальної реформи.

За даними моніторингових досліджень (наприклад, Електронної системи моніторингу базової мережі публічних бібліотек України (ЕСMaP), Національної бібліотеки України для дітей) в країні на сьогодні функціонує близько 130 спеціалізованих бібліотек для дітей ОТГ. Для покращення їх діяльності в умовах реформи децентралізації Національною бібліотекою України для дітей за підтримки Міністерства культури України було проведено ряд заходів, на яких обговорювалися стратегічні питання діяльності спеціалізованих бібліотек для дітей в умовах децентралізації:

- Всеукраїнська науково-практична конференція директорів обласних бібліотек для дітей 9-11 жовтня 2018 р. «Бібліотеки для дітей в умовах реформи децентралізації: нові практики і технології розвитку» у м. Маріуполі;

- цикл науково-практичних семінарів «Бібліотеки та громада: динамічний розвиток і пошук нових форматів взаємодії» («Соціальні функції бібліотеки для дітей у культурному просторі громади» – 15-17 травня 2019 р. на базі бібліотек Гадяцької об'єднаної територіальної громади Полтавської обл., «Бібліотеки для дітей в контексті реформи децентралізації» – 18-20 червня 2019 р. на базі Миколаївської ОБД ім. В.О. Лягіна;

- Всеукраїнська науково-практична конференція директорів обласних бібліотек для дітей 8-10 жовтня 2019 р. «Сучасна бібліотека для дітей – платформа для культурного розвитку громади» у м. Тернополі тощо.

Необхідною складовою вивчення соціокультурного впливу бібліотеки на громаду, з якою вона співпрацює, та для подальшого розвитку надання якісних бібліотечних послуг на місцях у нових адміністративно-територіальних умовах є моніторинг і оцінка, основна мета яких – надавати достатню, надійну, достовірну та своєчасну інформацію для прийняття управлінських рішень. Тож для вивчення наявної ресурсної бази бібліотек для дітей, прийняттю певних управлінських рішень для визначення вектору змін діяльності цих установ на майбутнє НБУ для дітей запроваджує моніторинг «Функціональні можливості бібліотек для дітей в об'єднаних територіальних громадах України». Результати дослідження сприятимуть розробці індикаторів, необхідних для оцінки функціональних можливостей бібліотек для дітей у подальшому. Також за ними буде підготовлено аналітичну довідку.

II. Мета моніторингу.

Мета дослідження – вивчення стану функціональних можливостей бібліотек для дітей об'єднаних територіальних громад з надання бібліотечно-інформаційних послуг дитячому населенню громади.

III. Об'єкт та суб'єкт дослідження.

Об'єкт дослідження – спеціалізовані бібліотеки для дітей ОТГ.

Суб'єкт дослідження – показники діяльності спеціалізованих бібліотек для дітей ОТГ.

IV. Завдання дослідження.

- вивчити ресурсну базу спеціалізованих бібліотек для дітей після зміни ними адміністративно-територіального підпорядкування;
- вивчити можливості розвитку та підвищення якості послуг, що їх надає бібліотека для дітей.

V. Організатори та співорганізатори моніторингу.

Організатор моніторингу – Національна бібліотека України для дітей (розробка програми і методики моніторингу, узагальнення отриманих даних, підготовка аналітичної довідки).

Співорганізатори моніторингу – обласні бібліотеки для дітей (організація проведення дослідження, збір та узагальнення первинної інформації).

VI. Методи та інструментарій.

1. Національна бібліотека України для дітей розробляє програму та методику проведення моніторингу, виконує її розсилку співорганізаторам моніторингу та щорічно завчасно повідомляє офіційним листом про терміни проведення дослідження. Також збирає дані від обласних бібліотек для дітей, здійснює аналіз, готує аналітичну довідку за результатами дослідження та оприлюднює її на сайті бібліотеки.

2. Кожен співорганізатор:

- заповнює опитувальну форму для обласних спеціалізованих бібліотек для дітей (Додаток 1);
- статистичні таблиці (Додаток 2, Додаток 3);
- проводить опитування у спеціалізованих бібліотеках для дітей ОТГ (Додаток 4).

Інформацію, отриману в результаті моніторингу, співорганізатори надсилають в електронному вигляді до Національної бібліотеки України для дітей на електронну адресу nauk_nbu@ukr.net або у друкованому вигляді (наприклад, анкети) на поштову адресу бібліотеки: *вул. Януша Корчака 60, м. Київ, 03190.*

VII. Етапи проведення моніторингу.

1. Розробка програми та методики дослідження – березень-квітень 2020 року.
2. Оприлюднення програми, інформаційне повідомлення бібліотекам-базам про запровадження моніторингу – травень 2020 року.
3. Збір первинної інформації співорганізаторами моніторингу-обласними бібліотеками для дітей – липень-грудень 2020 року.
4. Відправлення співорганізаторами зібраної первинної інформації до Національної бібліотеки України для дітей – грудень 2020 року.
5. Облік, обробка даних, здійснення підрахунків – січень-лютий 2021 року.
6. Підготовка соціологічного бюлетеня – березень 2021 року.

*Опитувальна форма
(заповнюють директори обласних бібліотек для дітей)*

_____ область

Шановні колеги!

Для забезпечення організаційно-методичного впливу обласних бібліотек для дітей на діяльність дитячих бібліотек ОТГ Національна бібліотека України для дітей започатковує Всеукраїнський моніторинг «Функціональні можливості бібліотек для дітей в об'єднаних територіальних громадах України». Просимо відповісти на нижчезазначені запитання.

1. Яким чином обласна бібліотека для дітей здійснює організаційно-методичне забезпечення діяльності бібліотек для дітей ОТГ? (угоди про співпрацю, семінари тощо; надати короткий опис)

2. Чи відстежується зворотній зв'язок бібліотек з ОТГ у заходах, що організовує обласна бібліотека для дітей та Національна бібліотека України для дітей? (приклади участі бібліотекарів та користувачів)

3. Заповніть, будь ласка, таблиці статистичних даних (Додатки № 2 та № 3).

Функціональні можливості бібліотек для дітей ОТГ _____ (найменування) області

Таблиця № 1

1. Мережа спеціалізованих бібліотек для дітей (бібліотеки, що входять до складу ОТГ)

Загальна кількість ОТГ в області	Кількість спеціалізованих бібліотек для дітей ОТГ	Кількість публічних бібліотек ОТГ, що у структурі мають дитячі відділи	Кількість спеціалізованих бібліотек для дітей, які реорганізовано у публічні бібліотеки ОТГ (втрачено дитячу спеціалізацію)

Таблиця № 2

2. Рік утворення/реорганізації спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ (згідно статуту)	Рік утворення/реорганізації спеціалізованої б-ки для дітей у б-ку для дітей в ОТГ
1.		
2.		

Таблиця № 3

3. Користувачі спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ	Кількість користувачів протягом року (усього), тис. осіб з одним знаком після коми (станом на 01.01)			Кількість зареєстрованих користувачів згідно з ЄРК протягом року за віком, тис. осіб з одним знаком після коми (станом на 01.01)					
					до 18 років			у т.ч. до 7 років		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1.										
2.										

Таблиця № 3 (продовження)

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ	Кількість відвідувань протягом року, тис. осіб з одним знаком після коми (станом на 01.01)		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.
1.				
2.				

Таблиця № 4

4. Надходження документів до бібліотечного фонду спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ	Надходження протягом року											
		у т.ч.:											
		Усього (станом на 01.01)			книги			періодичні видання			інші		
		(станом на 01.01)			(станом на 01.01)			(станом на 01.01)			(станом на 01.01)		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1.													
2.													

Таблиця № 5

**5. Бібліотечний фонд спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ
(на кінець року)**

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ	Фонд на кінець року											
		у т.ч.:											
		Усього (станом на 01.01)			книги (станом на 01.01)			періодичні видання (станом на 01.01)			інші (станом на 01.01)		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1.													
2.													

Таблиця № 6

6. Видача документів у спеціалізованій бібліотеці для дітей ОТГ

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ	Видача документів протягом року														
		Усього (станом на 01.01)			у т.ч.:											
					книги (станом на 01.01)			періодичні видання (станом на 01.01)			Інші (станом на 01.01)					
		2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.			
1.																
2.																

Таблиця № 7

7. Матеріально-технічна база спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ	Кількість комп'ютерів						Наявність мережі Internet (станом на 01.01) (так/ні)			Наявність Wi-Fi (станом на 01.01) (так/ні)					
		Усього (станом на 01.01)			Для користувачів (станом на 01.01)											
		2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.			
1.																
2.																

Таблиця № 8

8. Персонал спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ	Кількість бібліотечних працівників (усього) (станом на 01.01)			З них мають освіту:											
					повну вищу (станом на 01.01)			у т.ч. бібліотечну (станом на 01.01)			базову вищу (станом на 01.01)			у т.ч. бібліотечну (станом на 01.01)		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1.																
2.																

**Узагальнені статистичні таблиці роботи бібліотек для дітей _____ (найменування) області
станом на 01.01.2020 р.**

Таблиця № 1

1. Мережа спеціалізованих бібліотек для дітей

Кількість бібліотек в області (усього)	З них:								
	ОБД	районних		міських		селищних		сільських	
		усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ

Таблиця № 2

**2. Користувачі спеціалізованих бібліотек для дітей
(кількість обслужених протягом року)**

Кількість обслужених користувачів (усього)	З них:								
	ОБД	районних		міських		селищних		сільських	
		усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ

Таблиця № 3

**3. Користувачі спеціалізованих бібліотек для дітей
(кількість зареєстрованих згідно ЄРК протягом року)**

Кількість зареєстрованих користувачів (усього)	З них:								
	ОБД	районних		міських		селищних		сільських	
		усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ

Таблиця 3.1

3.1. Користувачі спеціалізованих бібліотек для дітей (у т.ч. до 18 років)
(кількість зареєстрованих згідно ЄРК протягом року)

Кількість зареєстрованих користувачів (усього)	У т.ч. до 18 років								
	ОБД	районних		міських		селищних		сільських	
		усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ

Таблиця № 4

4. Відвідування спеціалізованих бібліотек для дітей
(протягом року)

Кількість відвідувань (усього)	З них у:								
	ОБД	районних		міських		селищних		сільських	
		усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ

Таблиця № 5

5. Рух бібліотечного фонду у спеціалізованих бібліотеках для дітей
(надходження примірників протягом року)

Надійшло примірників (усього)	З них до:								
	ОБД	районних		міських		селищних		сільських	
		усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ

Таблиця № 5.1

5.1. Джерела фінансування надходжень

№ з/п	Назва спеціалізованої бібліотеки для дітей ОТГ	Надійшло примірників						
		У т.ч. за видами видань						
		Книги		Періодичні видання				
		Кількість прим.	Джерело (програма) надходження	Кількість назв	Кількість прим.	Джерело фінансування		
Бюджетні кошти	Кошти ОТГ					Спонсорські кошти		
1.								
2.								

Таблиця № 6

6. Бібліотечний фонд спеціалізованих бібліотек для дітей (на кінець року)

Кількість примірників (усього)	З них у:								
	ОБД	районних		міських		селищних		сільських	
		усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ

Таблиця № 7

7. Видача документів

Кількість виданих документів (усього)	З них у:								
	ОБД	районних		міських		селищних		сільських	
		усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ	усього	у т.ч. ОТГ

Опитувальна форма для завідувачів бібліотек для дітей ОТГ

_____ області

Шановні колеги!

Для прийняття своєчасних управлінських рішень щодо поліпшення бібліотечного обслуговування дитячого населення Національна бібліотека України для дітей започатковує Всеукраїнський моніторинг «Функціональні можливості бібліотек для дітей в об'єднаних територіальних громадах України»
Просимо надати відповіді на нижчезазначені запитання.

1. Повна назва бібліотеки (за положенням або статутом).
2. Як змінилася матеріально-технічна база бібліотеки після зміни органу управління бібліотекою (покращення/погіршення; деталі коротко)?
3. Чи залишилася бібліотека у колишньому приміщенні. Якщо ні, то чи є надане приміщення рівноцінним/кращим/гіршим, ніж попереднє?
4. Як змінився стан фінансування діяльності бібліотеки (достатнє/дефіцит)?
5. Чи змінився штатний розпис (збільшилась/зменшилась кількість працівників; коротко, деталі за необхідності)?
6. Чи є надбавки бібліотечним працівникам за особливі умови праці (згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 89 (89-2014-п) від 25.03.2014 р.; який відсоток)?

Програма та методика моніторингу

**Функціональні можливості бібліотек для дітей
в об'єднаних територіальних громадах України**

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко

Укладач Є.Ю. Подокопна

Літературний редактор Н.М. Кійко

Комп'ютерна верстка Н.М. Кійко

Підписано до друку: 22.07.2020 р.

Зам. № 14

Видавець та виготовлювач:

НБУ для дітей

Вул. Януша Корчака (Баумана), 60,

М. Київ, 03190

Тел/факс 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

mail: library@ chl.kiev.ua